

3.5.1 Produksjon av laks og regnbueørret 2005

1. januar 2005 ble førkvotene i produksjonen av atlantisk laks erstattet av maksimalt tillatt biomasse. Det førte til en økning i smoltutsettet på ca. 10 millioner individer. Slaktekvantumet steg fra 537 000 tonn (wfe*) til 572 000 tonn, ca. 7 % mer enn året før. Til tross for veksten var etterspørselen etter norsk laks veldig sterk, spesielt i EU og Russland. Dette ga svært høye priser i 2005, og veid gjennomsnittspris endte på 25,36 FCA Oslo**, hele 3,75 kroner over 2004-nivået. I konkurrentlandet Chile økte slaktekvantumet fra 346 000 tonn i 2004 til 385 000 tonn i 2005, etter et år med lave sjøtemperaturer om vinteren og relativt dårlig tilvekst på laks og ørret.

Arnt Fredrik Kjønhau

arnt.fredrik.kjonhaug@kontali.no
Kontali Analyse AS

Den 1. januar 2005 innførte myndighetene et nytt regime i norsk oppdrettsnæring. Førkvotene ble erstattet med en konsesjonsavgrensning knyttet til maksimalt tillatt biomasse (MTB). Der er taket satt til 780 tonn per konsesjon, noe som kan gi en økning i slaktekvantum på eksisterende kapasitet. Derfor var det ventet en økning i antall utsatt smolt per år.

Positiv produksjonsutvikling

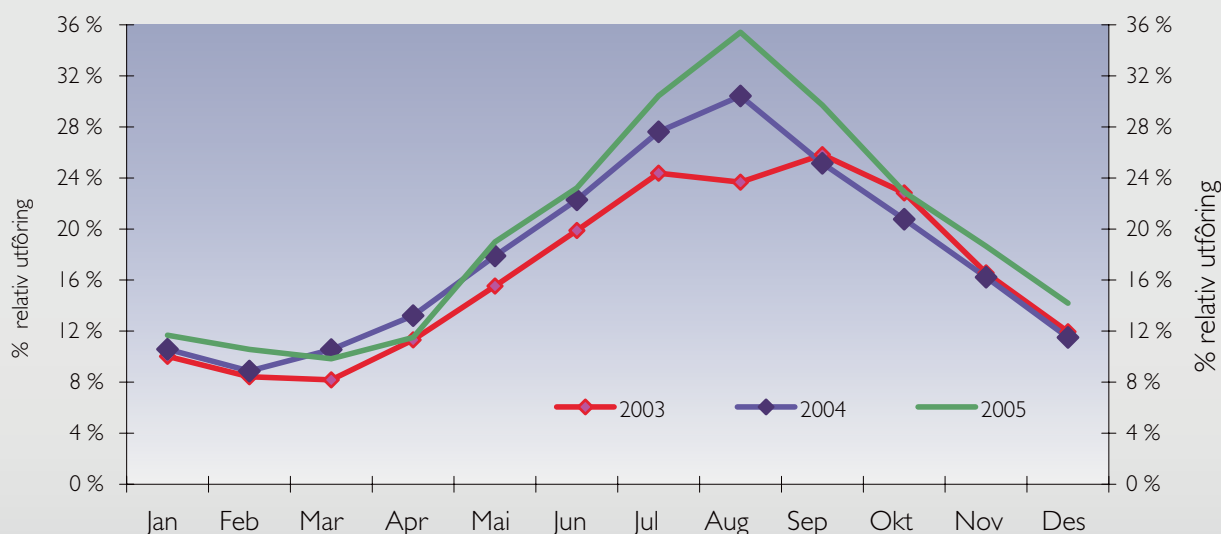
Estimert antall innlagt rognkorn var på ca. 235 millioner korn i sesongen 2004–2005. Dette er en økning fra 2003–2004 på ca. 20 millioner rognkorn, eller ca. 9 %. Rogninnlegget er forholdsvis lavt sammenlignet med 2001–2002 og 2002–2003, estimert til ca. 260 millioner rognkorn. Utsettet av ett-åring 2005 er anslått til 106 millioner individer. Det innebærer en økning fra samme utsett i 2004 på 1 million individer, noe som begrenset seg ut fra et rekordlavt rogninnlegg i 2003–2004. Høstutsettet derimot er anslått til ca. 56 millioner smolt, som er en økning fra 2004 på ca. 9 millioner smolt.

Totalt økte utsettet av smolt i 2005 med 10 millioner individer.

Året startet med en forholdsvis mild vinter, som gjorde at førsalget var betydelig høyere i januar og februar enn året før. Temperaturene falt i mars, og begynte å stige gradvis frem mot sommeren til optimale vekstforhold for atlantisk laks. Den relative utføringen (mengde utføret/ stående biomasse) hos atlantisk laks endte vesentlig høyere enn tidligere år i perioden juli–desember, noe som både skyldes optimale temperaturer som varte helt frem til jul, og delvis opphevelse av førkvoteordningen.

Den gode tilveksten, spesielt på fisk satt i sjøen i løpet av 2004, gjorde at slaktekvantumet i 2005 endte på 573 000 tonn. Dette er en økning på ca. 7%, eller ca. 35 000 tonn (wfe), sammenlignet med 2004. Økningen i slaktekvantumet fra 2004 skyldes den gode tilveksten, som førte til en høyere estimert slaktevekt per individ. I tillegg ble det tatt ut noe mer fisk (i antall) av ny generasjon, sammenlignet med 2004.

Det ble i løpet av 2005 slaktet ca. 60 000 tonn (wfe) ørret. Dette var en nedgang på

Figur 3.5.1.1

Relativ utføring til atlantisk laks i perioden 2003–2005 (tonn utføret per stående biomasse).

Relative feed rate of Atlantic salmon per month 2003–2005 (tonnes of feed per tonnes of standing biomass).

ca. 4 000 tonn (wfe), sammenlignet med 2004, en reduksjon på ca. 6 %. Reduksjonen skyldes et lavere antall utsatt smolt i 2004. Smoltutsettet 2005 er estimert til ca. 21 millioner individer, som utgjør en økning fra 2004 på ca. 2 millioner.

Dette gir et totalt slaktekvantum for atlantisk laks og ørret i Norge i 2005 på ca. 630 000 tonn, ca. 5 % mer sammenlignet med 2004.

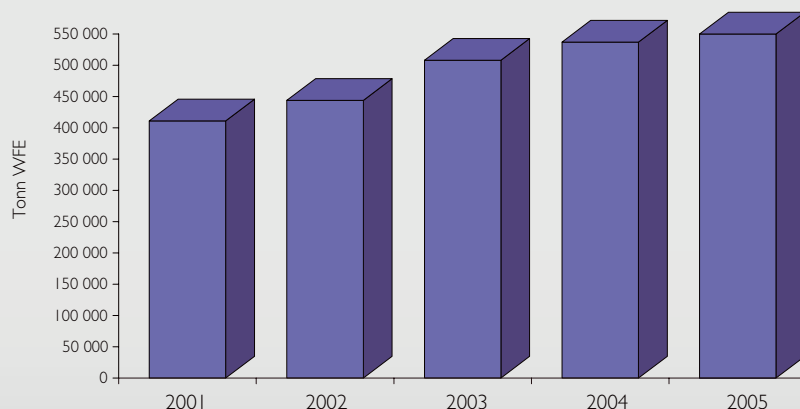
Det ble i løpet av 2005 solgt hele 904 000 tonn med fôr til alle arter i Norge, som inkluderer import, andel til smolt, samt fôr til marinfisk. Andelen til atlantisk laks var på ca. 780 000 tonn, ca. 90 000 tonn over nivået i 2004. Dette førte til at 31. desember 2005 økte den stående biomasse i sjø med ca. 9 %, sammenlignet med samme periode i 2004. Fôrforbruket til ørret var på linje med 2004, ca. 78 000 tonn, med en stående biomasse per 31.12.05 som var ca. 2 000 tonn høyere enn året før. Forskjellen skyldes et høyere antall utsatt smolt høsten 2005. Av det totale fôrforbruket i Norge, var andelen til atlantisk laks og ørret i sjø på hele 860 000 tonn, som er en økning på ca. 12 % sammenlignet med 2004.

Sykdomssituasjonen i 2005 var ganske lik den i 2004. Det ble konstantert mange tilfeller av ILA (Infeksiøs lakseanemi), og sykdommen hadde registrerte utbrudd over hele landet. PD (pancreas disease) rammet oppdretterne på Vestlandet, mens HSMB (hjerte-, skjelett- og muskelbetennelse) rammet oppdretterne i Midt-Norge. (Se også Kapittel 3.5.3 om helsesituasjonen for laksefisk.) I løpet av året rømte det ca. 730 000 laks og ørret fra norske oppdrettsanlegg, hvorav 500 000 individer under ett og samme havari i august. Dette var en økning fra 2004 på ca. 280 000.

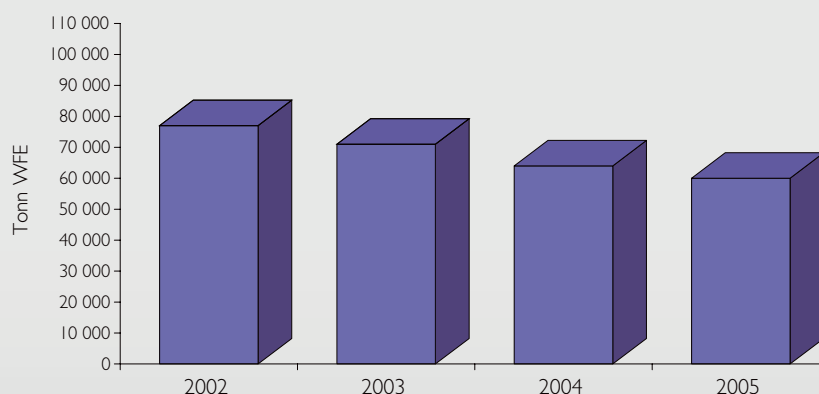
Høy gjennomsnittspris

Prisene på atlantisk laks og ørret var høye gjennom hele 2005. Sterk etterspørsel i EU og Russland, kombinert med et lavere utbud fra Storbritannia og Færøyene, var noe av årsaken til dette. Ved årsskiftet var en høyere andel av eldste generasjon utslaktet, sammenlignet med tidligere år. Dette ga priser fra 22 kr/kg og oppover. På forsommeren var mye av ettåring 03G utslaktet, og det oppsto en underdekning på stor fisk. Dette ga prisene et løft utover sommeren, og i midten av juli nådde de nesten opp i 30 kr/kg for atlantisk laks. Fra da og ut året var prisene aldri lavere enn 24 kr/kg. Det ga en veid gjennomsnittspris for året på 25,36 kr/kg FCA Oslo. Dette er hele 3,75 kroner høyere enn i 2004, da den registrerte gjennomsnittsprisen var 21,61 kr/kg.

Eksporerten av ørret oppnådde gode priser i 2005, drevet av sterk etterspørsel i det rus-

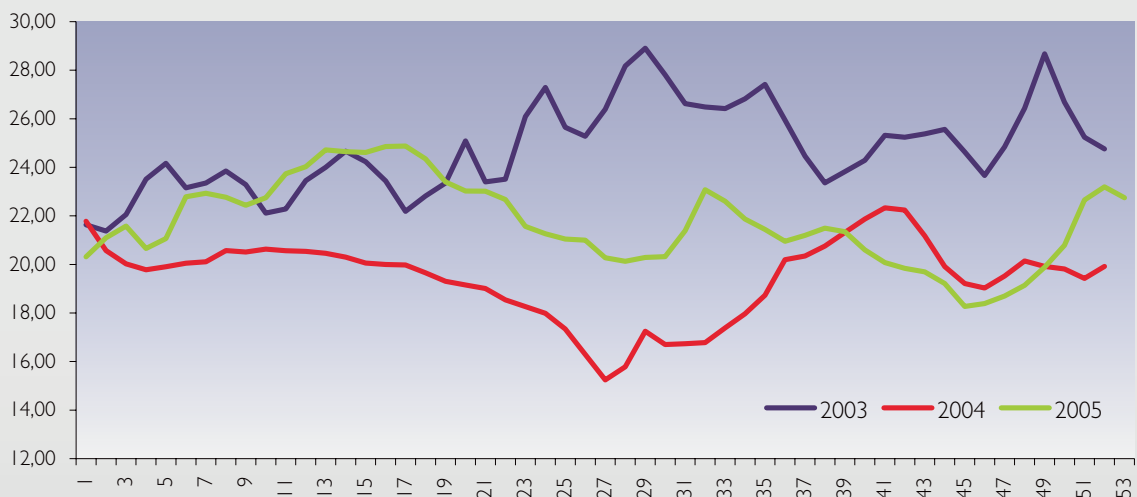
Figur 3.5.1.2
Slaktet kvantum (tonn wfe) av atlantisk laks i Norge 2001–2005.
Harvest quantity (tonnes wfe) of Atlantic salmon in Norway 2001–2005.

Figur 3.5.1.3
Slaktekvantum ørret 2002–2005.
Harvest quantity of rainbow trout 2002–2005.

Figur 3.5.1.4
Totalt fôr salg i Norge 2000–2005. (Kilde: FPF).
Total feed sale in Norway 2000–2005 (Source: FPF).

Figur 3.5.1.5

Utvikling i ukentlig gjennomsnittspris for superior atlantisk laks 2003–2005 (NOK/kg sløyd, superior kvalitet FCA Oslo. Kilde: NSL, FHL)

Development in the weekly average price of Norwegian Atlantic salmon 2003–2005 (NOK/kg gutted, superior quality FCA Oslo. Source: NSL, FHL)

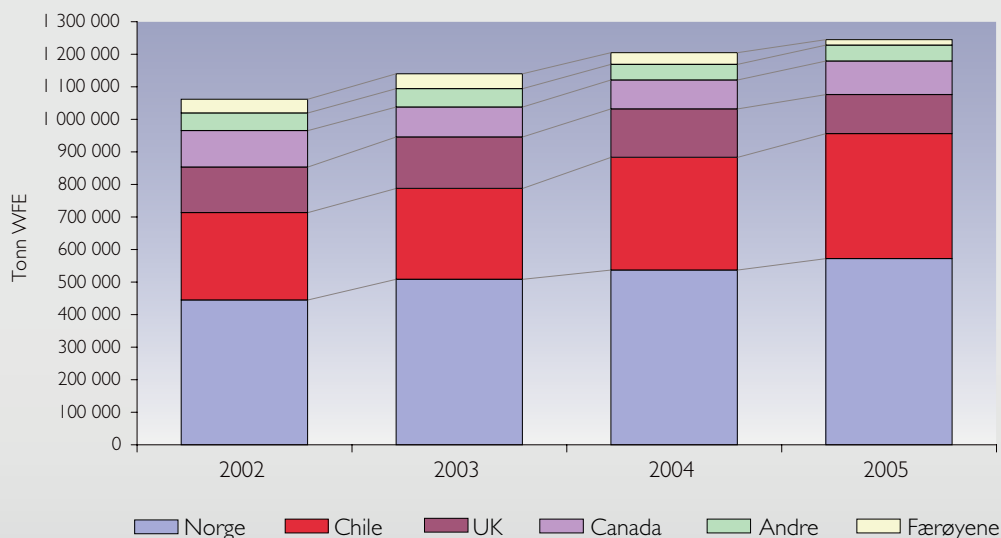
siske markedet. Eksport av ørret oppnådde en FOB eksportpris i kategorien fryst uten hode på 28,81 kr/kg. Dette er ca. 3,30 kr/kg høyere enn 2004.

Total eksportverdi, samt anslått verdi for innenlandskonsumet på laks og ørret endte i 2005 på til sammen ca. 15,6 mrd. kroner, som er en økning fra 2004 på ca. 2,6 mrd. (+ 19%).

Usikkerhet på markedssiden

2005 var et år preget av markedsmessige utfordringer for den norske laksenærin-

gen. Hele 2005 var preget av usikkerhet rundt handelspolitikk, og endte med at det ble reist spørsmål rundt mattrygghet. På slutten av 2004 åpnet EU en antidumping-sak mot norsk laksenæring, etter påtrykk fra den skotske næringen. Utfallet ble først en straffetoll, som senere ble omgjort til en minsteprisordning for eksport til EU. Det ble dessuten gjennomført en revisjon på den eksisterende straffetollen på norsk laks i USA-markedet. De norske argumentene ble ikke tatt hensyn til, og tiltakene blir videreført. På slutten av 2005 ble det innført importforbud for fersk fisk til det

Figur 3.5.1.6

Slaktet kvantum (tonn wfe) atlantisk laks på verdensbasis 2002–2005.

Harvest quantity (tonnes wfe) of Atlantic salmon world wide 2002–2005.

russiske markedet. Importstoppen ble begrunnet med funn av for høye verdier av kadmium og bly i norsk laks.

Hovedmarkedet for norske oppdrettere er det nye, utvidete EU med 25 medlemsland. I løpet av 2005 økte etterspørselen av atlantisk laks i dette markedet, og det totale volumet er estimert til ca. 635 000 tonn (wfe), en økning på ca. 6 % sammenlignet med 2004. Norge økte markedsandelen i dette markedet, fra 64 til 65 %. Den store "vinneren" i dette markedet i 2005 ble imidlertid Chile, som mer enn doblet eksporten til EU-25 fra 2004 til 2005.

De siste årene har Russland fått en større betydning for norsk oppdrettsnæring. I løpet av 2005 ble det eksportert ca. 55 000 tonn (wfe), med atlantisk laks, samt ca. 27 000 tonn (wfe) med ørret. Dette er en økning fra 2004 på henholdsvis 25 000 tonn for atlantisk laks og 7 000 tonn for ørret. Resultatet innebærer at nesten 50 % av norsk slaktekvantum på ørret ble eksportert til Russland.

Japanmarkedet for atlantisk laks gikk ned, både med hensyn til totalt kvantum og eksport fra Norge. I 2004 hadde Norge en markedsandel i dette markedet på ca. 56 %, som i løpet av 2005 falt til ca. 50 %. Totalt ble det solgt ca. 1 254 000 tonn (wfe) atlantisk laks i 2005, noe som er en økning på ca. 50 000 tonn (wfe) sammenlignet med 2004.

Tall fra konkurrentlandene

Chile fortsatte den sterke veksten i slaktekvantum i 2005. I løpet av året ble det slaktet ca. 385 000 tonn (wfe) atlantisk laks i Chile. Dette er en økning fra 2004 på ca. 11 %. Chile er den største ørretprodusenten i verden. I løpet av 2005 ble det slaktet ca. 120 000 tonn (wfe), det dobbelte av hva Norge slaktet i 2005.

Den sterke konkurransen fra Chile forsterket seg ytterligere i EU-markedet, der de hadde en eksportvekst fra 40 000 tonn (wfe) i 2004 til ca. 82 000 tonn (wfe) i 2005. Dette betyr at ca. 21 % av chilensk atlantisk

laks blir eksportert til EU-markedet. Tross vekst i slaktekvantumet har 2005 produksjonsmessig sett vært et forholdsvis dårlig år. Vinteren på den sørlige halvkule var preget av kaldt vær og lave sjøtemperaturer. Dette hadde innvirkning på vekstforholdene til laksefisk, og ved utgangen av året var stående gjennomsnittsvekt på de ulike generasjonene betydelig lavere enn året før.

Slaktekvantumet i UK falt ytterligere i løpet av 2005. I 2004 ble det slaktet ca. 150 000 tonn (wfe) med atlantisk laks i UK, noe som ble redusert til ca. 120 000 tonn i 2005. Dette førte til at UK ikke tilstrekkelig klarte å fylle sitt eget hjemmemarked, noe som ga en betydelig importøkning fra Norge.

Slaktekvantumet i Færøyene var fortsatt preget av etterslepet av ILA-utbruddene i 2003 og 2004. Dette førte til at slaktekvantumet falt fra 37 000 tonn i 2004, til ca. 17 000 tonn i 2005. Bortfallet av slakting på Færøyene samt i Storbritannia har nok hatt en effekt på prisene som norske oppdrettere har opplevd gjennom 2005.

I Nord-Amerika økte slaktekvantumet av atlantisk laks i 2005. Det var i Canada økningen kom, med et totalt slaktekvantum på ca. 103 000 tonn i 2005. I USA ble det en nedgang, der de gjenværende internasjonale aktørene trakk seg ut og samlet sin produksjon i Canada, nærmere bestemt British Columbia.

Production of Atlantic salmon and rainbow trout in Norway 2005

Optimal growth conditions and increasing demand in Russia and EU, made 2005 to one of the best year ever for production of Atlantic salmon and rainbow trout in Norway. The harvest quantity of Atlantic salmon increased from approximately 537 000 tonnes in 2004 to 572 000 tonnes (wfe) last year. In addition to the growth in harvest, the demand of Atlantic salmon was strong, and the weighted average price ended approximately NOK 3.75 (FCA Oslo), higher than 2004.

*wfe (whole fish equivalent) er en standard vektbenevnelse for rund bløgget vekt (etter sul-ting og bløgging), og tilsvarende en omregningsfaktor på ca. 6–8 % fra levende vekt.

**Betegnelsen FCA Oslo står for "Free Carrier levert Oslo" og er en standard salgs- og leveringsbetingelse i henhold til Incoterms, dvs. Det Internasjonale Handelskammers offisielle regler for leveringsbetingelser. Disse benyttes som sammenligningsgrunnlag ved innrapportering av oppnådde priser til Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL).